حەیرانی هەڵەبجە

دارا ئەحمەد

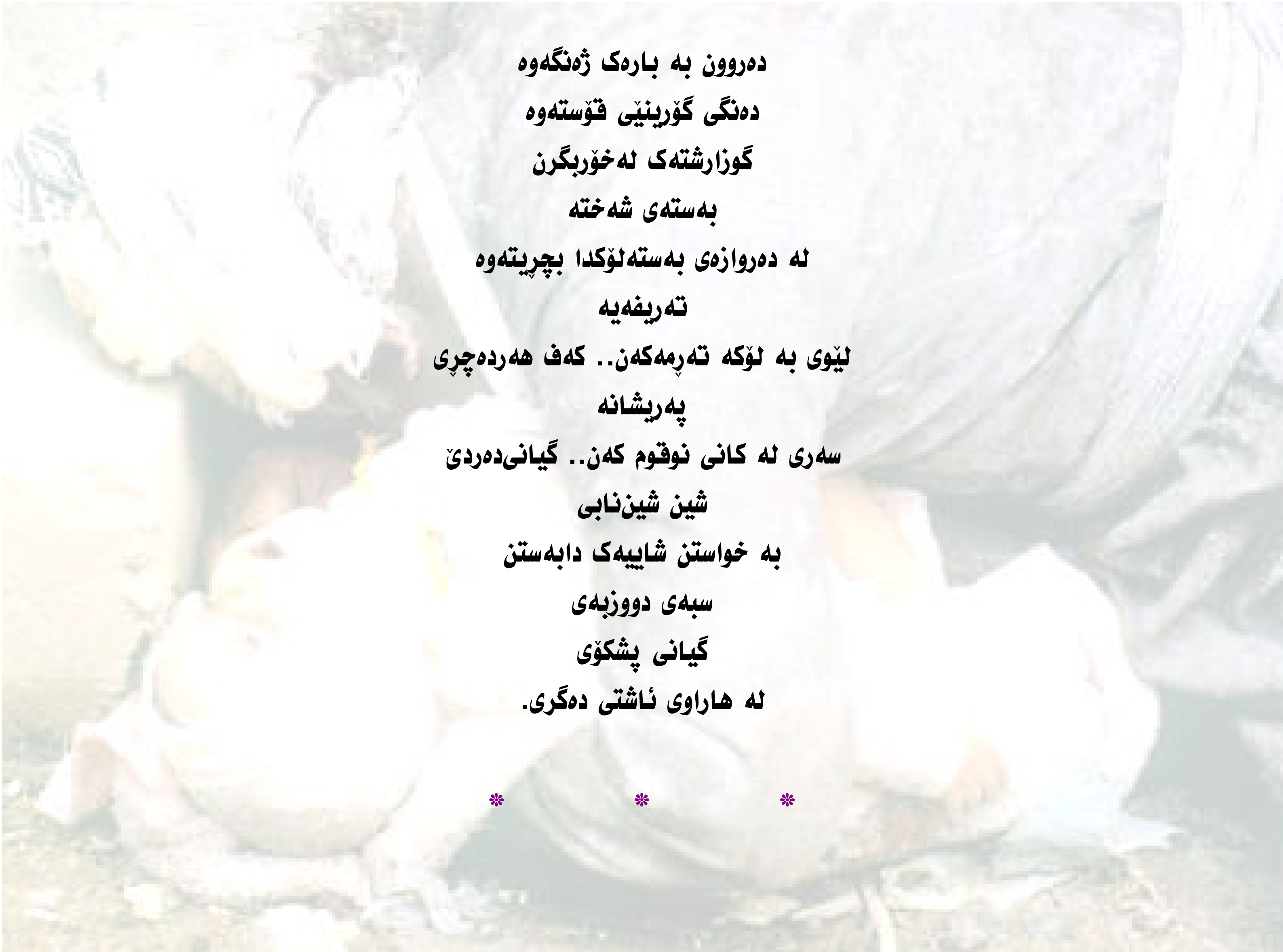

دەروون بە بارەک ژەنگەوە
دەنگی گۆرینێی قۆستەوە
گوزارشتەک لەخۆربگرن
بەستەی شەختە
لە دەروازەی بەستەلۆکدا بچرپیتەوە
تەریفەیە
لێوی بە لۆکە تەڕمەکەن.. کەف هەردەچڕێ
پەریشانە
سەری لە کانی نوقوم کەن.. گیانیدەردێ
شین شیننابی
بە خواستن شاییەک دابەستن
سبەی دووزبەی
گیانی پشکۆی
لە هاراوی ئاشتی دەگری.

* * *

کاژێر کاژێڕ

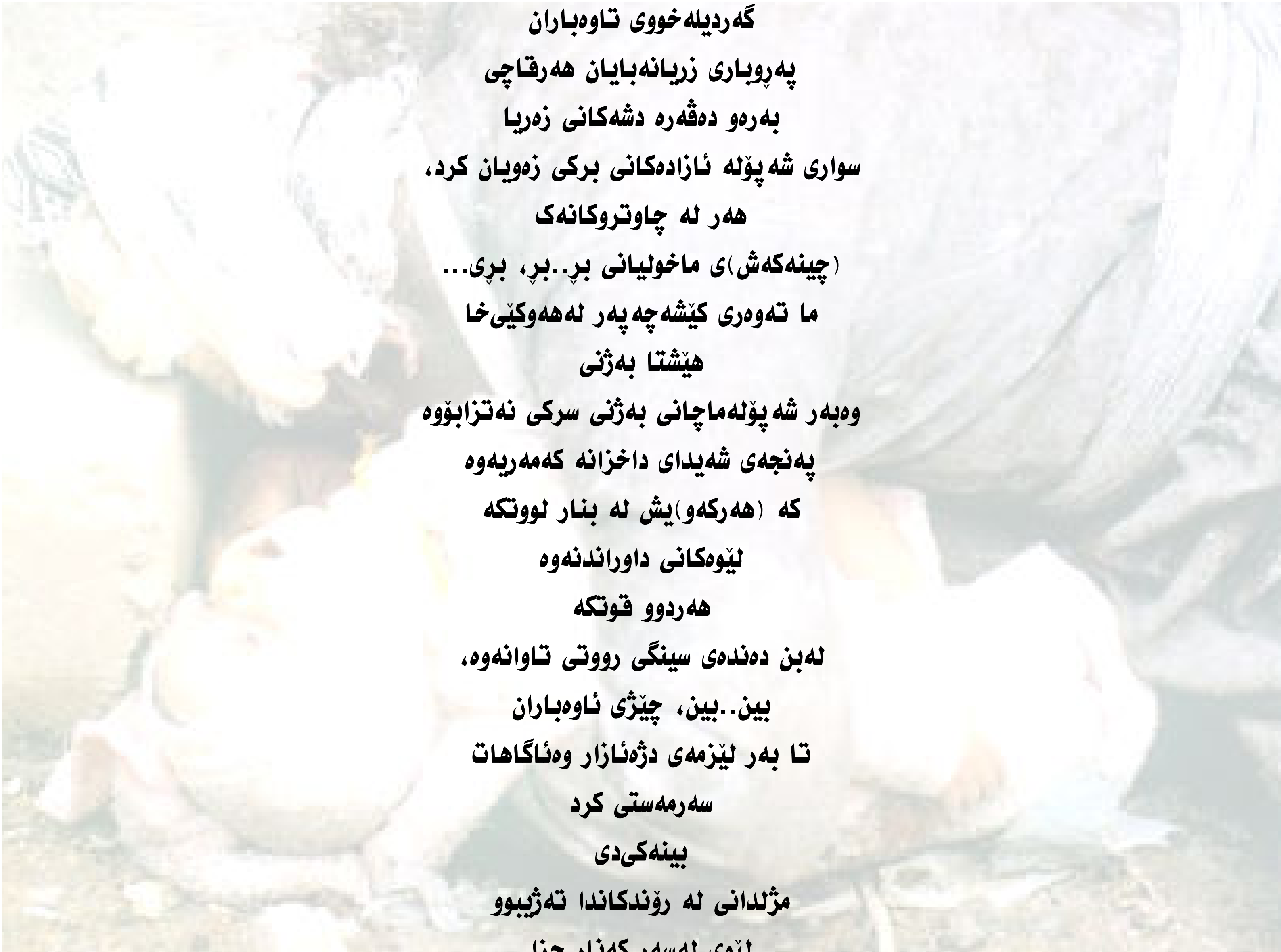

زۆزانەئەندێشەی دەردەکانی
دایەبەرچاوی بارانەخەو
وێکڕای ژێیە خاوەکانی هەساوی هێڤی
کشت..کشت، بایخوارد
گەردیلەخووی تاوەباران
پەڕوباری زریانەبایان هەرقاچی
بەرەو دەڤەرە دشەکانی زەریا
سواری شەپۆلە ئازادەکانی برکی زەویان کرد،
هەر لە چاوتروکانەک
(چینەکەش)ی ماخولیانی بڕ..بڕ، بڕی...
ما تەوەری کێشەچەپەر لەهەوکێیخا
هێشتا بەژنی
وەبەر شەپۆلەماچانی بەژنی سرکی نەتزابۆوە
پەنجەی شەیدای داخزانە کەمەریەوە
کە (هەرکەو)یش لە بنار لووتکە
لێوەکانی داوراندنەوە
هەردوو قوتکە
لەبن دەندەی سینگی رووتی تاوانەوە،
بین..بین، چێژی ئاوەباران
تا بەر لێزمەی دژەئازار وەئاگاهات
سەرمەستی کرد
بینەکیدی
مژلدانی لە رۆندکاندا تەژیبوو
لێوی لەسەر کەنار چزا
دەڤەر تێکڕا ؛ هەرکەو.. قوتە ، کەمەر.. هەساو...
لە دوڕ گڕی بەندوباوی
زۆزانەئەندێشەی دەردەکانی

قرچ..قرچ، سۆژیا.
دەوجا لێلێ .. لێلێ لەتو قەلەندەرێ
دەوجا لۆلۆ .. لۆلۆ لەمن دەربەدەرێ .

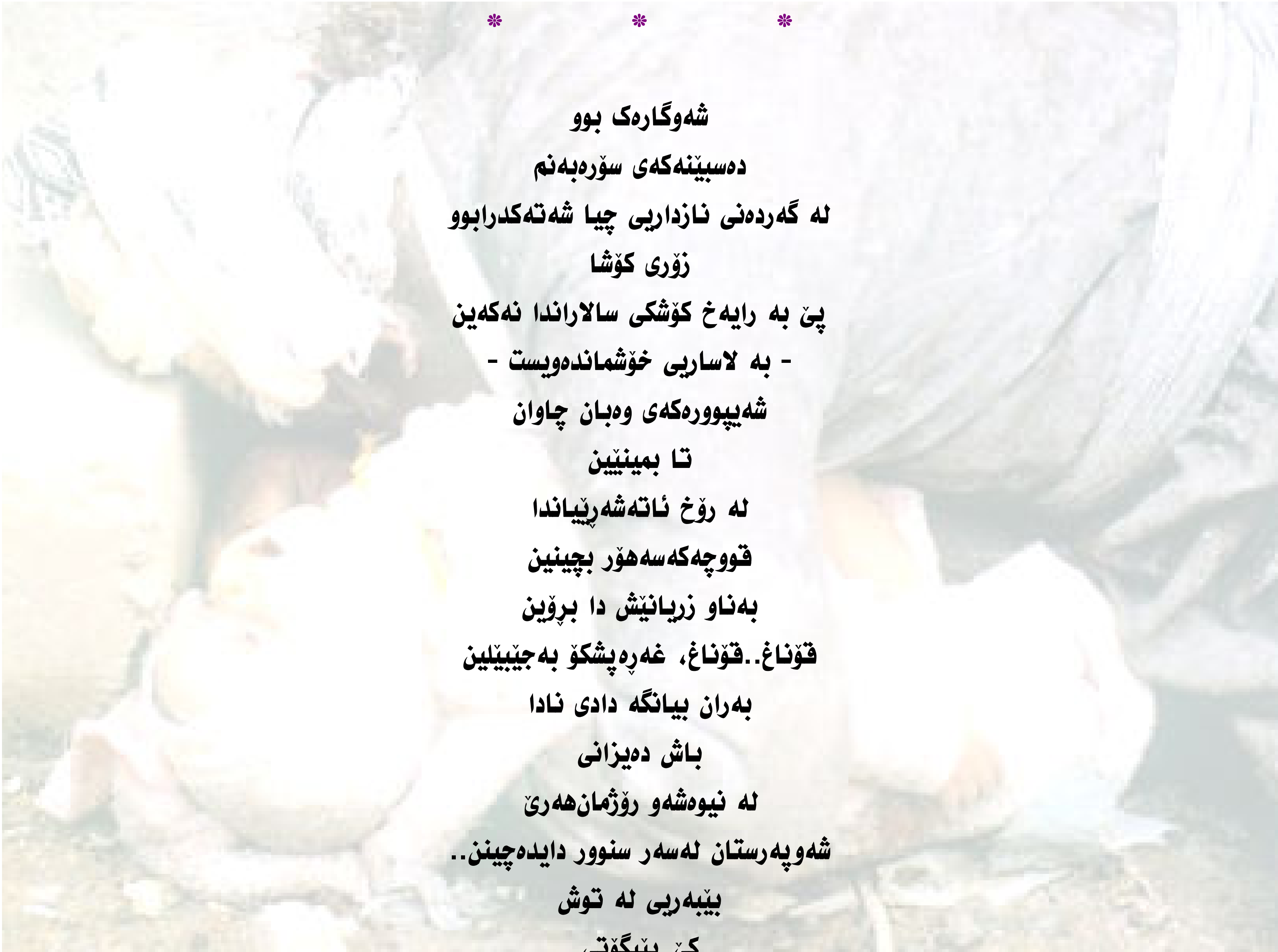

*　　　　*　　　　*

شەوگارەک بوو
دەسبێنەکەی سۆرەبەنم
لە گەردەنی نازداریی چیا شەتەکدرابوو
زۆری کۆشا
پێ بە رایەخ کۆشکی سالاراندا نەکەین
- بە لاساریی خۆشماندەویست -
شەپیوورەکەی وەبان چاوان
تا بمینێین
لە رۆخ ئاتەشەرێیاندا
قووچەکەسەهۆر بچینین
بەناو زریانێش دا برۆین
قۆناغ..قۆناغ، غەرەپشکۆ بەجێبێلین
بەران بیانگە دادی نادا
باش دەیزانی
لە نیوەشەو رۆژمانهەرێ
شەوپەرستان لەسەر سنوور دایدەچینن..
بێبەریی لە توش
کێ پێیگۆتی
- بابی مردییان لۆی چرپاندی -
بەدوو دەستبێنی پساتدا
تەکانبدەی

لەبەر دەری کۆشک و تەلاری ئەواندا
دەرۆزە بکەی !؟

*　　　*　　　*

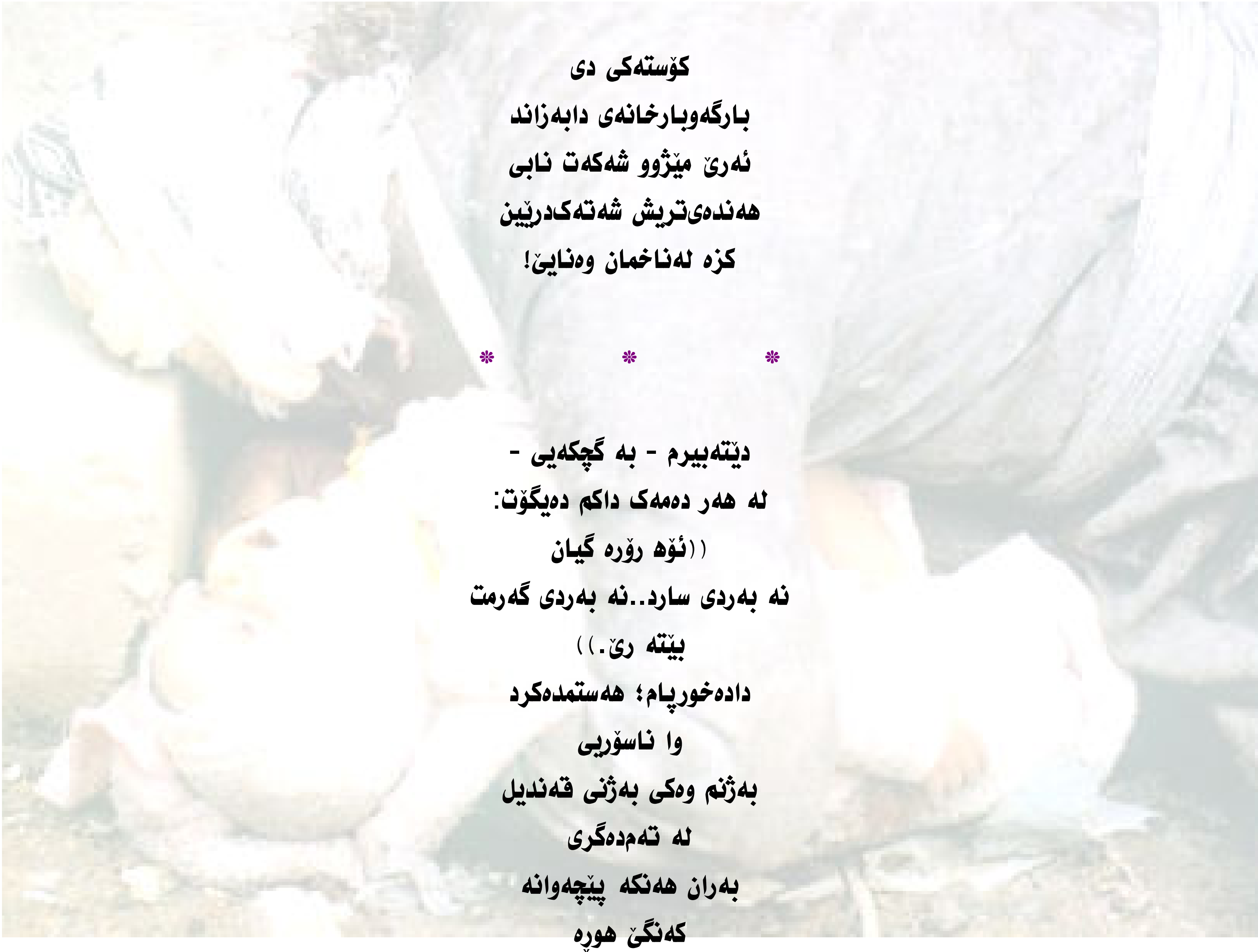

کۆستەکی دی
بارگەوبارخانەی دابەزاند
ئەری مێژوو شەکەت نابی
هەندەیتریش شەتەکدرێین
کزە لەناخمان وەنایێ!

*　　　*　　　*

دێتەبیرم - بە گچکەیی -
لە هەر دەمەک داکم دەیگۆت:
((ئۆه رۆرە گیان
نە بەردی سارد..نە بەردی گەرمت
بێتە رێ.))
دادەخورپام؛ هەستمدەکرد
وا ناسۆریی
بەژنم وەکی بەژنی قەندیل
لە تەمدەگری
بەران هەنکە پێچەوانە
کەنگێ هورە
دەمپڕووکێنی..دەمبرژێنی..دەمسوتێنی
کەنگێ زریان
دەمتەزێنی..دەمخووسێنی..دەمرژێنی

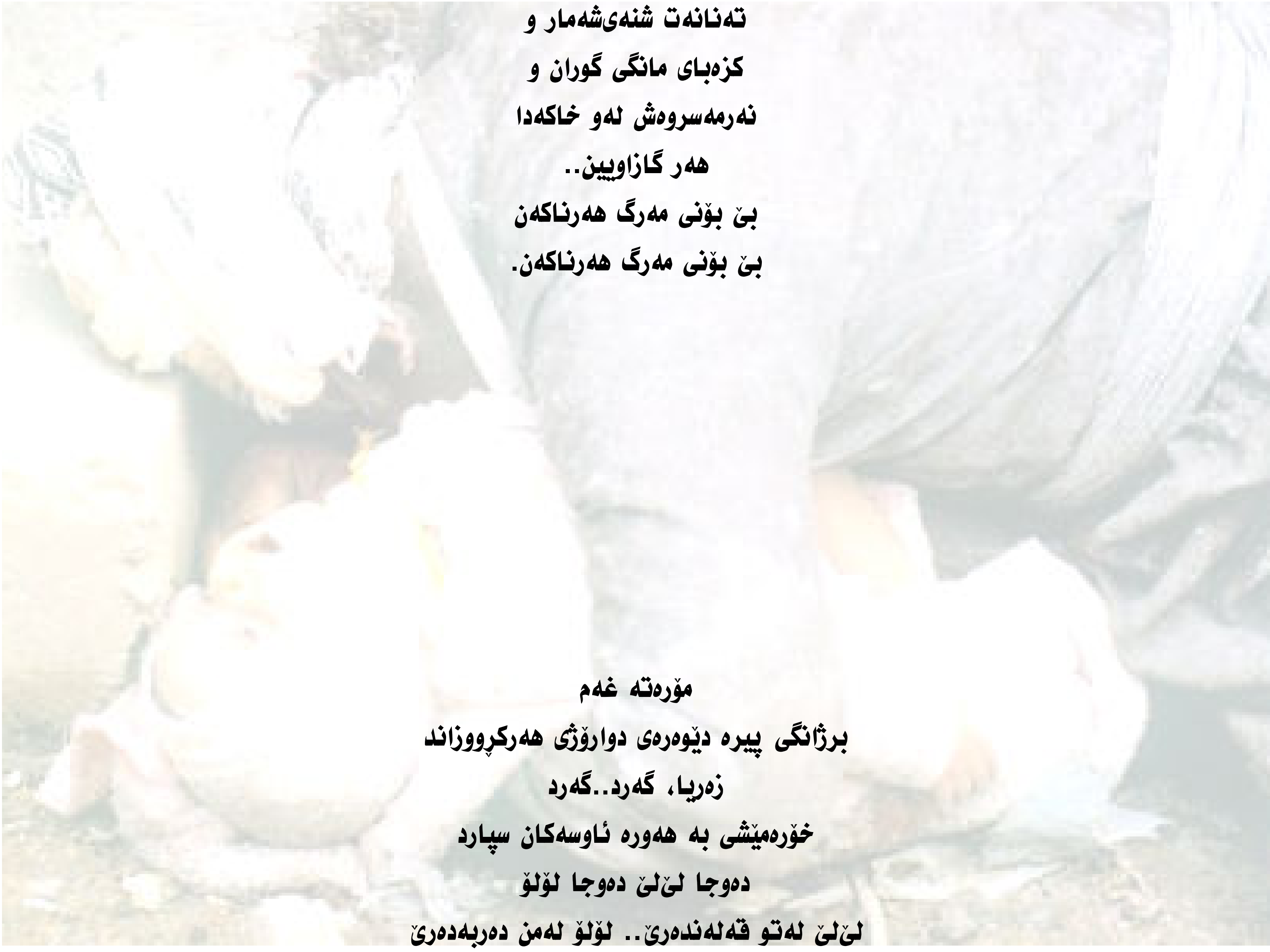

هەنگێ درم دادەخورپێ
چونکی هوڕە و زریانی من
- لەو وەرزەدا -
گازاوبین و بێدەموجەم..بێپارێز دێن
تەنانەت شنەیشەمار و
کزەبای مانگی گوران و
نەرمەسروەش لەو خاکەدا
هەر گازاوبین..
بێ بۆنی مەرگ هەرناکەن
بێ بۆنی مەرگ هەرناکەن.

مۆرەتە غەم
برژانگی پیرە دێوەرەی دوارۆژی هەرکرووزاند
زەریا، گەرد..گەرد
خۆرەمێشی بە هەورە ئاوسەکان سپارد
دەوجا لێلێ دەوجا لۆلۆ
لێلێ لەتو قەلەندەرێ.. لۆلۆ لەمن دەربەدەرێ
پشکانیشی چەند ئاودارن
پەردەی ئاسمانی زەردپۆشمان دانەدڕین
بە هیچ کلۆج و بابەتەک دانابارن.

❋ ❋ ❋

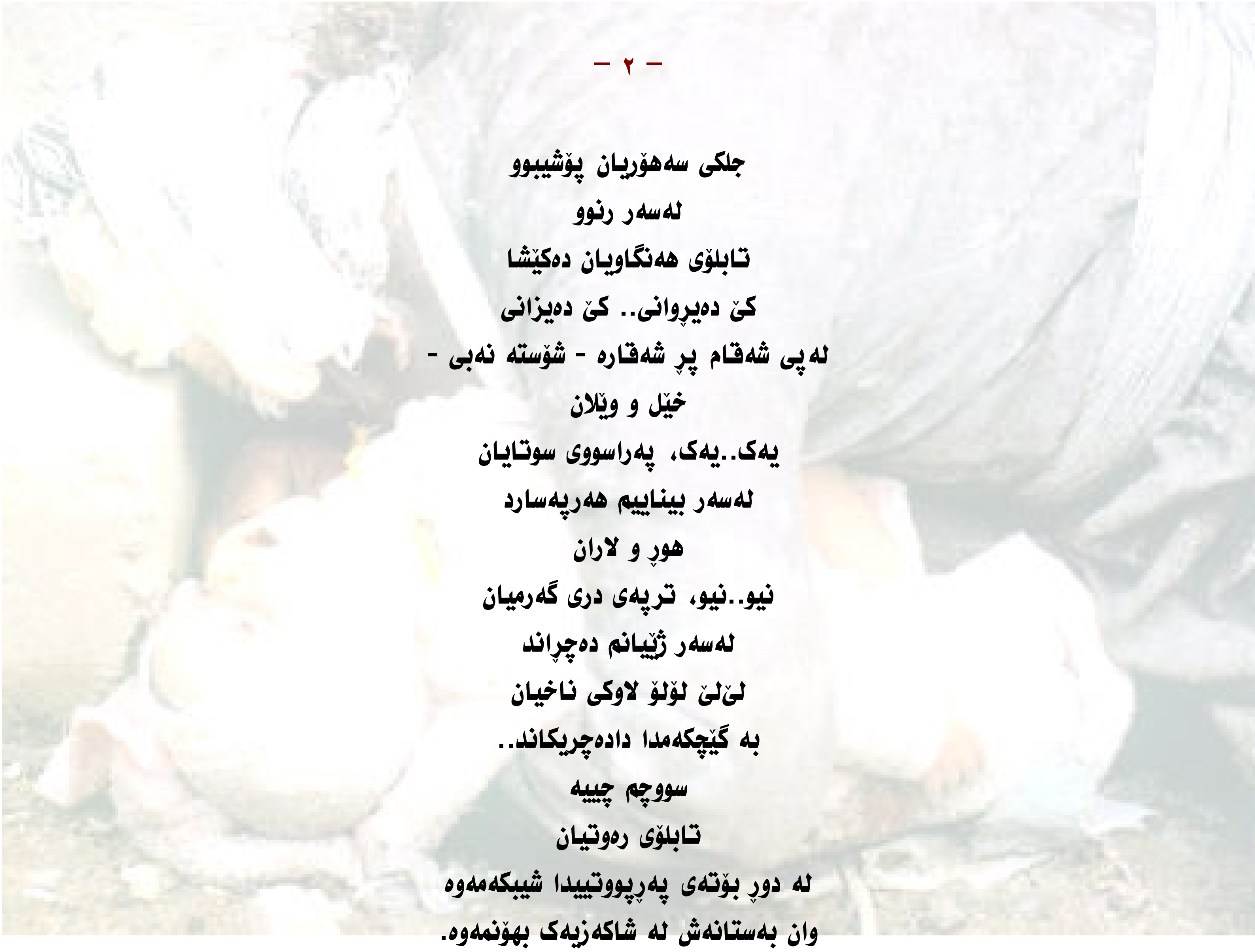

– ٢ –

جلکی سەهۆریان پۆشیبوو
لەسەر رنوو
تابلۆی هەنگاویان دەکێشا
کێ دەیڕوانی.. کێ دەیزانی
لەپی شەقام پڕ شەقارە - شۆستە نەبی -
خێڵ و وێڵان
یەک..یەک، پەراسووی سوتایان
لەسەر بینابیم هەرپەسارد
هوڕ و لاران
نیو..نیو، ترپەی دری گەرمیان
لەسەر ژێیانم دەچڕاند
لێلێ لۆلۆ لاوکی ناخیان
بە گێچکەمدا دادەچریکاند..
سووچم چییە
تابلۆی رەوتیان
لە دوڕ بۆتەی پەڕپووتییدا شیبکەمەوە
وان بەستانەش لە شاکەزیەک بهۆنمەوە.

❋ ❋ ❋

شۆدانەوە پڕ مادایە

هەوساری توش

شین و واوەیلایە

یان

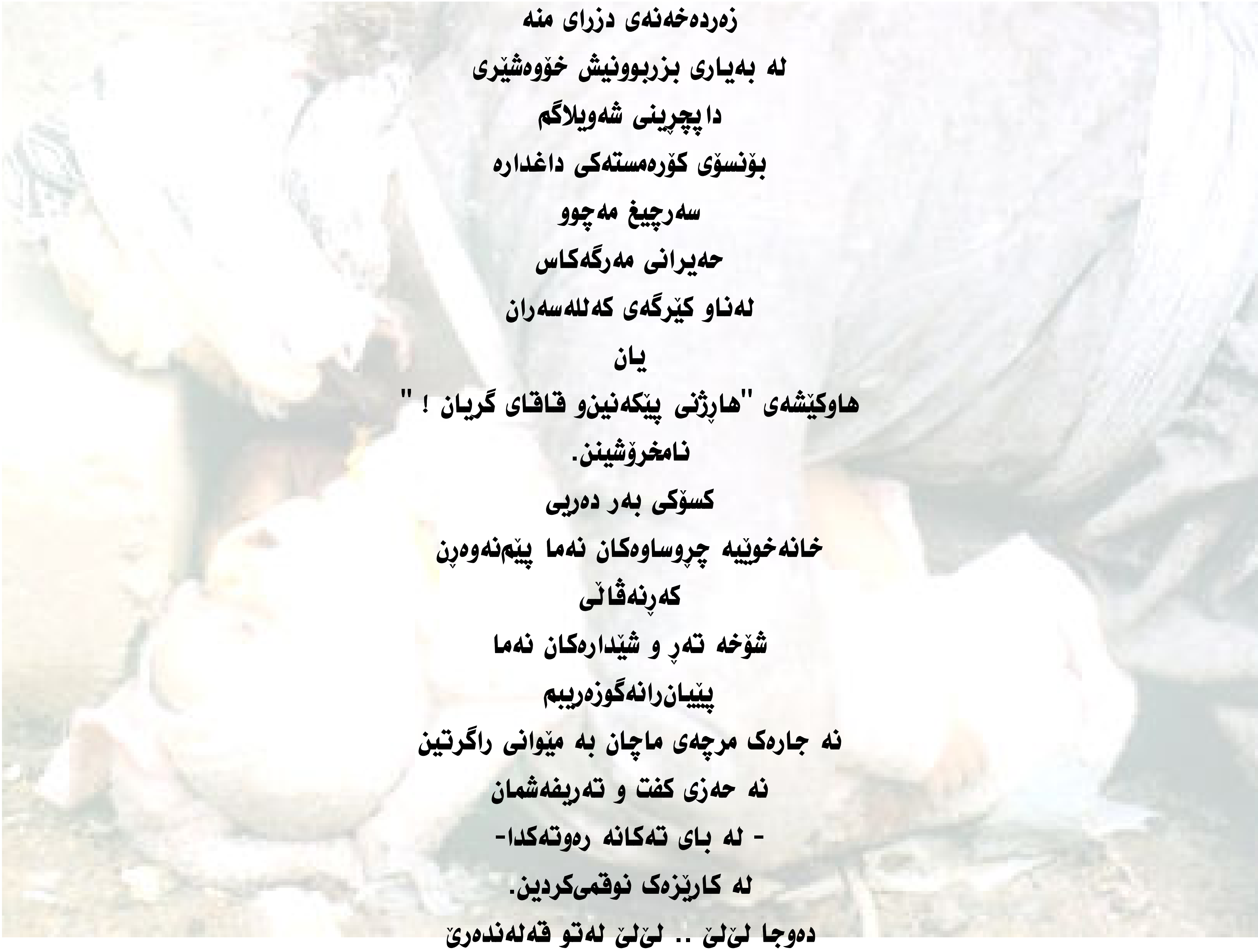

زەردەخەنەی دزرای منە

لە بەیاری بزربوونیش خۆوەشێری

داپچڕینی شەویلاگم

بۆنسۆی کۆرەمستەکی داغدارە

سەرچیغ مەچوو

حەیرانی مەرگەکاس

لەناو کێرگەی کەللەسەران

یان

هاوکێشەی "هاڕژنی پێکەنینو قاقای گریان ! "

نامخرۆشینن.

کسۆکی بەر دەریی

خانەخوێیە چڕوساوەکان نەما پێمنەوەڕن

کەڕنەڤاڵی

شۆخە تەڕ و شێدارەکان نەما

پێیانڕانەگوزەریبم

نە جارەک مرچەی ماچان بە مێوانی ڕاگرتین

نە حەزی کفت و تەریفەشمان

- لە بای تەکانە ڕەوتەکدا-

لە کارێزەک نوقمیکردین.

دەوجا لێلێ .. لێلێ لەتو قەلەندەرێ

دەوجا لۆلۆ .. لۆلۆ لەمن دەربەدەرێ.

چڕنووک لە تیتکی ڕۆژ نەنێین

رنینەوە ئەندێشەیە و

رامووسانیش هەر لێگەڕێ.

*　　　*　　　*

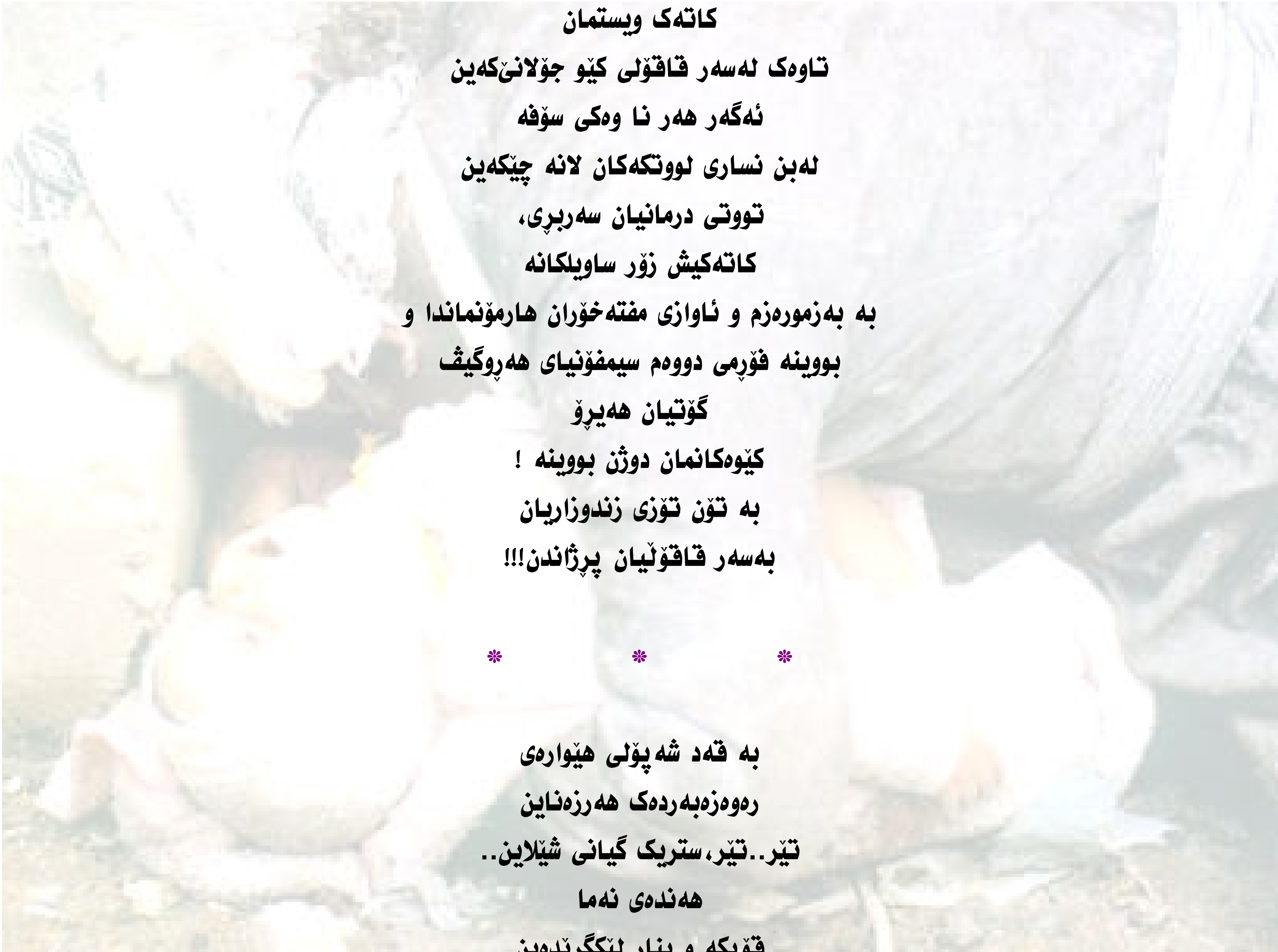

کاتەک ویستمان

تاوەک لەسەر قاقۆلی کێو جۆلانێکەین

ئەگەر هەر نا وەکی سۆفە

لەبن نساری لووتکەکان لانە چێکەین

تووتی درمانیان سەربڕی،

کاتەکیش زۆر ساویلکانە

بە بەزمورەزم و ئاوازی مفتەخۆران هارمۆنماندا و

بووینە فۆڕمی دووەم سیمفۆنیای هەڕوگیڤ

گۆتیان هەیڕۆ

کێوەکانمان دوژن بووینە !

بە تۆن تۆزی زندوزاریان

بەسەر قاقۆلیان پرژاندن!!!

*　　　*　　　*

بە قەد شەپۆلی هێوارەی

رەوەزەبەردەک هەرزەناین

تیر..تیر،ستریک گیانی شێلاین..

هەندەی نەما

قۆپکە و بنار لێکگرێدەین

بە ئەستوونیی و بە ئاسۆیی

لەت..لەت، کراین..

ئەو دەمانەی

به ناچارییش کەوتینەبەر تیکودورمان
هوڕەبای زەرد
هوڕەبای رەش.. ئی سپی.. ئی سۆر..
بست بە بستی کێرگەی حەز و ئۆخەی کێراین،
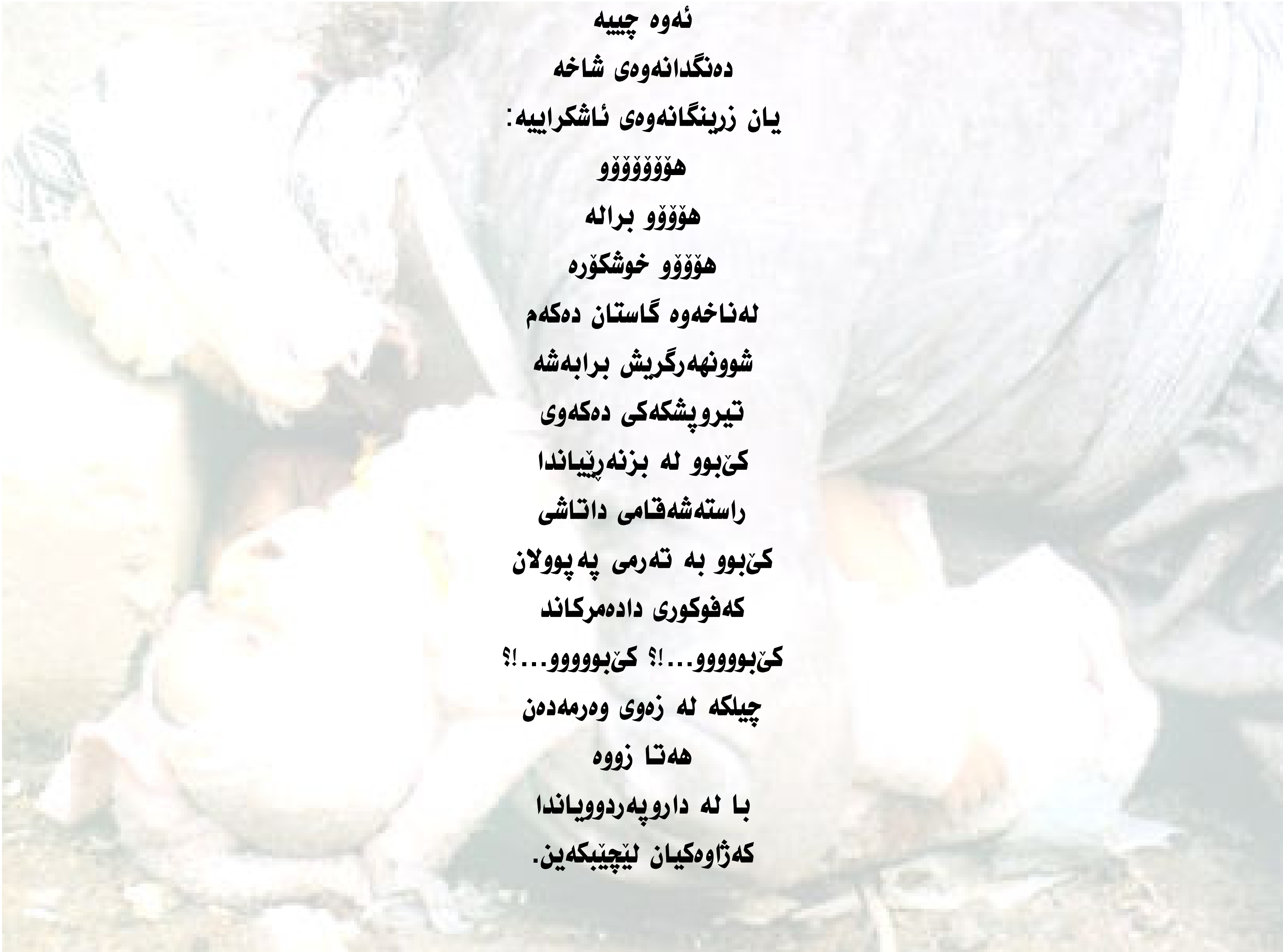
ئەوە چییە
دەنگدانەوەی شاخە
یان زرینگانەوەی ئاشکراییە:
هۆۆۆۆۆو
هۆۆۆو براله
هۆۆۆو خوشکۆره
لەناخەوە گاستان دەکەم
شوونهەرگریش برابەشە
تیروپشکەکی دەکەوی
کێبوو لە بزنەڕێیاندا
راستەشەقامی داتاشی
کێبوو بە تەرمی پەپوولان
کەفوکوری دادەمرکاند
کێبووووو...!؟ کێبووووو...!؟
چیلکە لە زەوی وەرمەدەن
هەتا زووە
با لە داروپەردووویاندا
کەژاوەکیان لێچێبکەین.

پەپوولە سپیەکان
لە سپیتییان چوونەوە
چاویان لە ئاست بەژنی گرکۆمان هەرنایێ..
کەپرۆکەی کان
هیزەی رەنجیشمان لێچککا
ژەنگ و خۆرک نایبوێرن
ئەگەر نەشێین مۆرەی لە گور لۆ هەرچنین
ئی زەرد ئی سۆر .. نەوەک ئی رەش
- بۆنی تەکنیکی لێوەبێ -
بلا هەردوو چاوانی من .. چاوانی تو
دابرژێن .. بێنەدەرێ.

* * *

- ٣ -

جەستەی دەروون
بە یەک پارچە قەتماغەی تەڕ داپۆشرایە
دێ سارێژ بی
رێچکەی هاوار لە لافاوی دارِسانی
دەنگ هەردەبڕی
میکرۆب سواری شەپۆلانی سستی دەبن..
داوەڕستی پەریشانیی چرکە رەتێندرایەکان

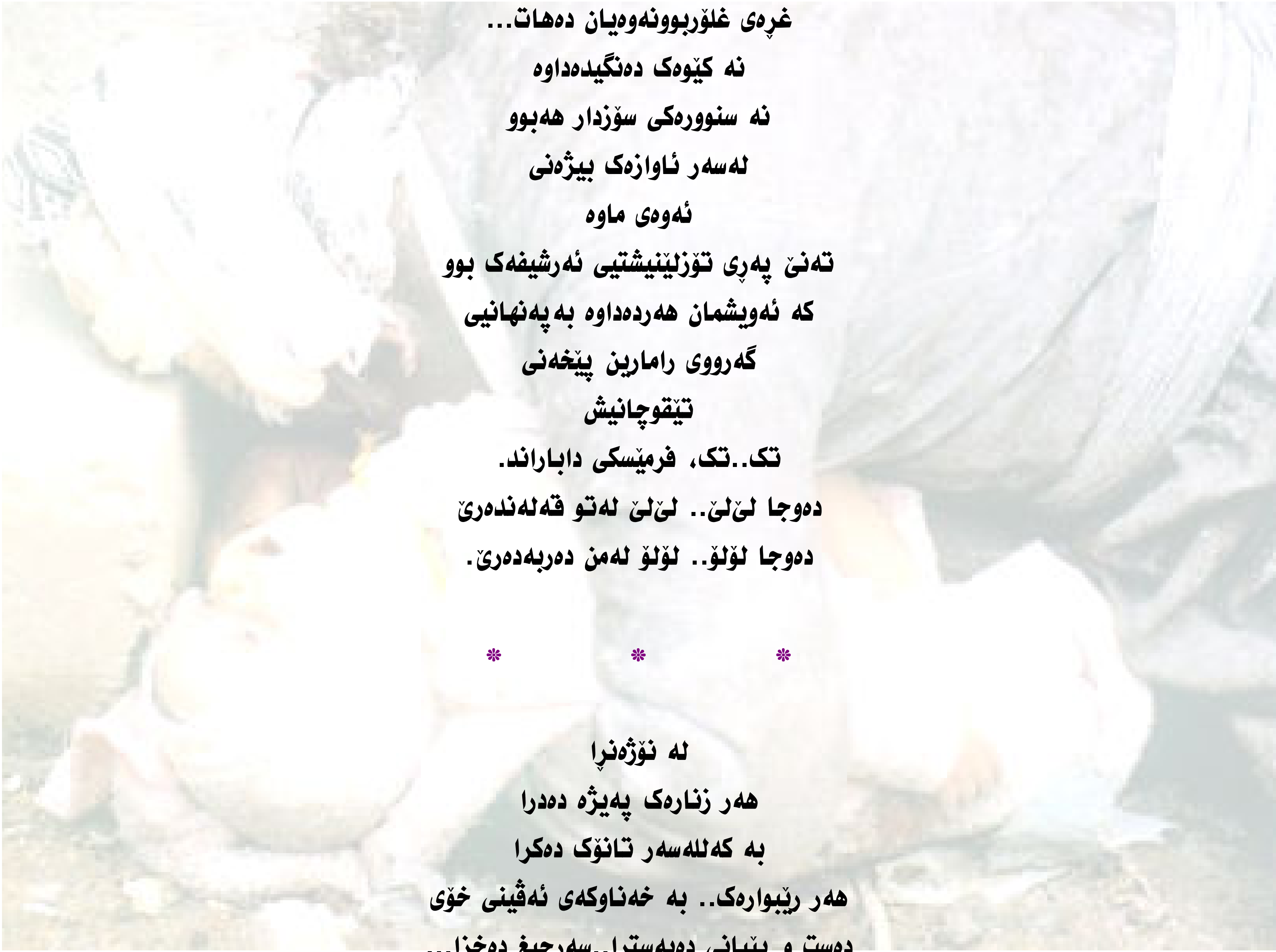

لەبن تێنی بزربووندا
قەف..قەف، سەرگەرمی پسان بوو
تاوێرەکان
بەرەو کەنارە کەلاکەتیەکان
غرەی غلۆربوونەوەیان دەهات...
نە کێوەک دەنگیدەداوە
نە سنوورەکی سۆزدار هەبوو
لەسەر ئاوازەک بیژەنی
ئەوەی ماوە
تەنێ پەڕی تۆزلێنیشتیی ئەرشیفەک بوو
کە ئەویشمان هەردەداوە بەپەنهانیی
گەرووی رامارین پێخەنی
تێقوچانیش
تک..تک، فرمێسکی دابارااند.
دەوجا لێلێ.. لێلێ لەتو قەلەندەرێ
دەوجا لۆلۆ.. لۆلۆ لەمن دەربەدەرێ.

*　　　*　　　*

لە نۆژەنرا
هەر زنارەک پەیژە دەدرا
بە کەللەسەر تانۆک دەکرا
هەر رێبوارەک.. بە خەناوکەی ئەڤینی خۆی
دەست و پێیانی دەبەسترا..سەرچیغ دەخزا...
گور و شالوور لێکدووشک بوون
ماسی و زەریا لێکمرۆمۆچ ...
هەر بابابوو

زەردەخەنە و ماچ و ژووان و ڕامووسان و...
هەرچی پەیوەست بە ئەڤین بوو..
باریاندەکرد!
یاران
توگیانی یاوەران.. مەیهەژێنن
بە هیچ ڕەوتەکی مەچووێنن
رووبارەکی سەرەڕۆ بوو
روو لە زەریای مەرگ نەبی.. چیدی نەبوو.

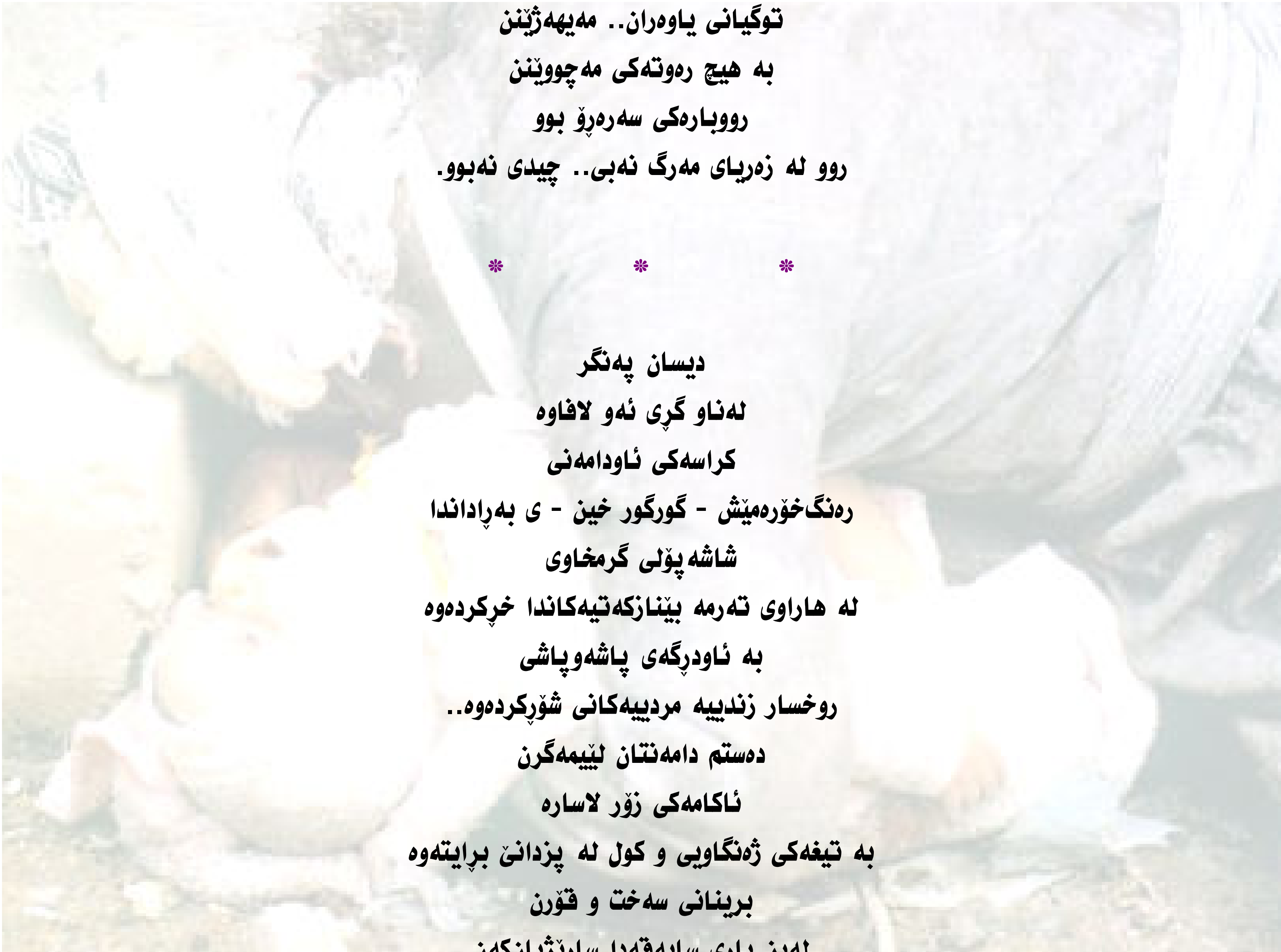

* * *

دیسان پەنگر
لەناو گڕی ئەو لافاوە
کراسەکی ئاودامەنی
ڕەنگخۆرەمێش - گورگور خین - ی بەڕاداندا
شاشەپۆلی گرمخاوی
لە هاراوی تەرمە بێنازکەتیەکاندا خڕکردەوە
بە ئاودڕگەی پاشەوپاشی
روخسار زندییە مردییەکانی شۆڕکردەوە..
دەستم دامەنتان لێیمەگرن
ئاکامەکی زۆر لاسارە
بە تیغەکی ژەنگاویی و کول لە پزدانێ بڕایەتەوە
برینانی سەخت و قۆرن
لەبن باری سایەقەدا سارێژیانکەن
با ئاو نەدزن
لێوی بە خوسار تەڕبکەن.. با نەخنکێ
سەری بەسەر گەلاوێژکەن.. با راکشێ

به تریفه‌ی مانگ دایبپۆشن.. با بخه‌وی..
به تریفه‌ی مانگ دایبپۆشن.. با بخه‌وی.

*   *   *

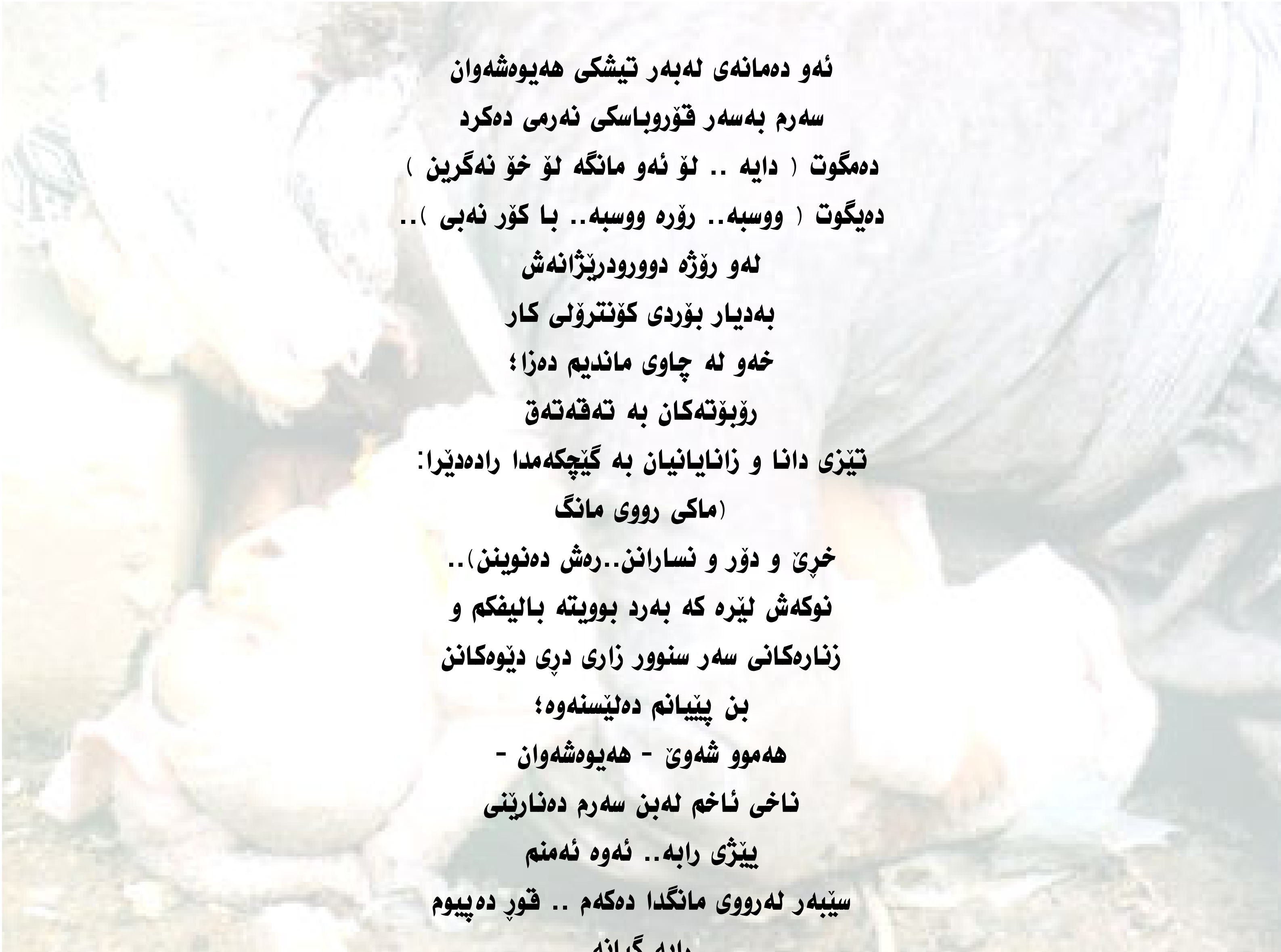

ئه‌و ده‌مانه‌ی له‌به‌ر تیشکی هه‌یوه‌شه‌وان
سه‌رم به‌سه‌ر قۆروباسکی نه‌رمی ده‌کرد
ده‌مگوت (دایه .. لۆ ئه‌و مانگه لۆ خۆ نه‌گرین)
ده‌یگوت (ووسبه.. رۆره ووسبه.. با کۆر نه‌بی)..
له‌و رۆژه دووردرێژانه‌ش
به‌دیار بۆردی کۆنترۆلی کار
خه‌و له چاوی ماندیم ده‌زا؛
رۆبۆته‌کان به ته‌قه‌ته‌ق
تیزی دانا و زانایانیان به گێچکه‌مدا راده‌دێرا:
(ماکی رووی مانگ
خڕێ و دۆر و نسارانن..ره‌ش ده‌نوینن)..
نوکه‌ش لێره که به‌رد بوویته بالیفکم و
زناره‌کانی سه‌ر سنوور زاری دڕی دێوه‌کانن
بن پێیانم ده‌لێسنه‌وه؛
هه‌موو شه‌وێ - هه‌یوه‌شه‌وان -
ناخی ئاخم له‌بن سه‌رم ده‌نارێنی
پێژی رابه.. ئه‌وه ئه‌منم
سێبه‌ر له‌رووی مانگدا ده‌که‌م .. قوڕ ده‌پیوم
رابه گیانه
جۆخینه‌ی مانگ چه‌ندی گه‌شبی
ئه‌من هه‌نده ره‌ش ده‌نوێنم.
ده‌وجا لێلێ .. ده‌وجا لۆلۆ

لێلێ لەتو قەلەندەرێ .. لۆلۆ لەمن دەربەدەرێ
تا بەربەستی چەک و چەمکی چلوورەیی دانەڕووخێ
چجار شەپۆلی پەنگخواردییم
لە لافاوی زەریای ژیار ناکاتەوە.

❋ ❋ ❋

دەروون بە بارەک ژەنگەوە
دەنگی گۆرینێی قۆستەوە
گوزارشتتەک لەخۆربگرن
بەستەی شەختە
لە دەروازەی بەستەلۆکدا بچڕێتەوە.

تشرینی دووەمی١٩٨٩ - تەمووزی١٩٩٠
ناوزەنگ ، بناری قەندیل
dara@emrro.com